

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TARSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 „

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyilvtéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Polgári leányiskola Petrozsényben.

Lapunk előző számában közöltük, hogy a petrozsényi bányásziskola jövő szeptember hónapban megnyílik. És most, egy újabb híradással örvendeztethetjük meg a szülőket és tanügybarátokat.

Szeptember hó elsején megnyílik a szentferencz-rendi nővérek petrozsényi zárdaiskolájában a polgári leányiskola.

Hány gondos szülő aggódását oszlatja el ezen tan- és nevelő intézetnek létesülése.

Két áldásos, nagyhorderejű intézmény létesül egyszerre Petrozsényben.

A múlt év elején több emlékiratban járult Petrozsény község képviselőtestülete a kormányhoz, a felettes hatóságokhoz, az illetékes tényezőkhöz azon kulturális és egyéb közhasznú intézmények létesítéseért, melyek szükségesek ahhoz, hogy Petrozsény itt a határszáron magyar nemzeti missziójának sikeresen megfelelhessen, de a melyeket a saját erejéből nem létesíthet.

Sokan, még olyanok is, a kik Petrozsény célzatos fejlődését óhajtják, kedvezőtlen, sőt gunyolódó megjegyzést tettek a memorandumokban kifejezésre juttatott törekvésekre.

Ugy a községi képviselőtestület, valamint az emlékiratok lelkes indítványozója, meg voltak győződve, hogy a kérelmek mindegyikének teljesülése — különösen rövid időn belül — nem remélhető, de indokoltak tartották az illetékes faktorok figyelmét felhívni az emlékiratokban érintett közintézményekre és szükséges alkotásokra.

És, ha a már eddig elért sikert több nem követné, már akkor is megelégedéssel mutathatunk az elért eredményekre. Ámde: „zörgetünk, hogy megnyitassák; kérünk, hogy adassék”, nem törődve a gáncsolódókkal.

Abban az emlékiratban, melyet a polgári leányiskola érdekében a község képviselőtestülete felterjesztett, utalás történt arra, hogy Petrozsény község köz- és társadalmi életének minden megnyilatkozása magán viseli a haladásnak, a művelődésnek nyomait s egyben feltűnteti ama hiányokat is, melyek az itteni alkotások hézagaira irányítják az érdeklődő megfigyelést.

Ilyen hiány különösen a közoktatás és népnevelés terén észlelhető.

A nőnevelés fontosságát, jelentőségét szükségtelen indokolnunk.

A honleányok célzatos és nemzeti irányú nevelése államérdeket képez. Érzületlen és nyelvben magyarokká kell s ezzé akarjuk nevelni honleányainkat és a műveltségnek arra a fokára emelni, hogy képesek legyenek majdan az újnemzedékbe átplántálni ezt az érzületet, hogy szívben, lélekben és nyelvben magyarrá neveljék annak idején a gondjaikra bízott generációt.

Amily lélekemelő, midőn népiskoláinkban az idegen ajku szülők gyermekei zengzetes nyelvünkön magasztalják nemzeti dicsőségünket és a honleányi erényeket, épp oly elszomorító volt a tudat, hogy ezek a serdülő leányok a népiskolát elvégezve itt nem tanulhattak tovább, hanem a családi körben nagyrészt elfelejtették az elemi iskolában tanultakat, esetleg a vagyonosabb szülők német, vagy román tannyelvű közép iskolában képeztették tovább le-

nyaikat, a hol nem az itteni népiskolák szellemében gyarapították ismereteiket s szilárdították érzületüket.

Serdülő leányaink ezentúl a tisztelendő szentferencz-rendi tanítónővérek nyilvánossági jellegű polgári leányiskola rendszeresítésével fejlesztett mintaszerű tan- és nevelő intézetében nyerhetnek középiskolai oktatást, mire vonatkozólag közzé tesszük az alábbi értesítést:

„Alattirt igazgatóság örömmel jelzi az érdekelt szülőknek és tanügybarátoknak, miszerint a szentferencz-rendi nővérek zárdaiskolájában az 1905/6 tanévvel kezdődőleg polgári leányiskola állítatik föl, mely sok jogos igényt és várákzást fog kielégíteni. Petrozsény, ezen szemléltetést emelkedő központ, valamint környéke, régóta érzi ez iskola szükségét. Hosszas vajadás és sok nehézség leküzdése után most végre létesül. Midőn azért ez örömdetes tény közölni sietünk, azon reményünknek adunk kifejezést, miszerint a t. szülők és érdeklődők ugyanoly jóakarattal és lelkesedéssel fogják ez iskolát fölkarolni, a mily jóakarattal és buzgalommal voltak azon gondos tényezők eltelve, kik azt életbeléptetik Petrozsény és környéke előnyére.

A mi az új iskola szellemét, tan- és nevelési irányát illeti, nem szükség azt bővebben ecsetelni. A t. nővérek eddig is közmegelegetésre működtek, ezután is ugyanazon szorgalom, kitartás, gondosság és szeretetteljes bánásmód fogja áldásos működésüket jellemezni.

A polgári leányiskola nagy anyagi áldozatok s merész vállalkozásnak mondható körülmények között létesül. A kezdet nehézségeivel tehát ugyancsak küzdenie kell. E körülmény érthetővé teszi, ha az első években a szülőktől is nagyobbacska áldozat kívántatik, a mit annnyival is inkább megtehetnek, mivel a polgári leányiskolát elvégzett növendékek előtt nyitva állnak:

1. a felsőbb leányiskola V. osztálya, 2. a tanítónő-képző a betöltött 14 év után, 3. a kisdobovónő-képző, hasonló kor után, 4. a női kereskedelmi tanfolyam, ha

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRGZÁJA.

Sapho.

Irtá: Fernand Lafargue.

A szép Melcy lázba hozta az egész várost. Ha narancsszínű brokát kosztümjében, mely nyitva volt az oldalain, kibontott vöröshajával, ostonnal kezében belépett a ketrecebe, minden szem csak őt nézte. Ilyenkor Sapho a smeragszemű fekete párduez felkél helyéről, kigyózó mozdulatokkal simul hozzá s nyálja meg kezét.

Melcy megöleli, reá hajtja fejét a vadállat fejére, s száját amannak arczájához szorítja, mindha csokolózának. A párduez behunyja szemét, hízkeldeve mozog s hozzádörzsölődik az asszony cipőjéhez. Egyszerre ostoncsapás éri a vadat, erre kiegyenesedik, reszket az izgatottságtól, száját feltátja, s kiereszti körmeit . . .

Melcy pedig nevet hangosan és gunyosan s mintha ez a nevetés bosszantaná a vadat, ugráskészen áll most vele szemben kegyetlen vérszomjas ellenségként.

A nézőközönség lélekzetét visszafojtva figyel. Nehá asszony hangosan felsikolt, de egy második ostoncsapásra, egy rövid, határozott paranesszóra Sapho ismét megszeliidülve csuszik urnője lábaihoz.

Mindenki tapsolni kezd. A szomszédos kalitokban a majmok nyugtalankodnak s ránczos, öreg tenyerüket kikinyújtják a vaslécek között. Amott tovább a bölcselkedő medvék komolyan himbálóznak hátsó lábaikon s a felső régióból dióhéjat pottyantanak a nézők kalapjára a szarkasztikus papagályok.

Az elsősorban egy magas fiatalember szinte hozzá-

tapad tekintetével az állatszeliidítőnő alakjához. Csinos ember, kissé hirtelen szöke s szemei szürkéskekék.

Benn a ketreceben Sapho, mindha féltékeny lenne, most újra feláll helyéről s dühösen ugrik a vasrács felé.

— Hopp! hopp!

Melcy az állat füle mellett két pisztolyt sütt el s égő aroncsokat tartva elébe vadul izgatta őt hangjával, ostonával.

Az állat eszeveszetten ugrik keresztül a tűzkarikán, majd újra átbujik rajta, megpörkölvé szörét, hátborzongató ordítást hallatva, mint egy fantasztikus, mesebeli szörny!

Az előadásnak vége van. Melcy jobbra-balra hajlong egy kissé reszket is. A mint arra fordul, a hol az a halvány arcú fiatalember áll, könnyedén int kezével.

Később a ketrecek mögött, a rögtönzött sátorban találkoznak együtt. Melcy mosolyog és behizelgő hangon szól az idegenhez.

— Szeretsz, ugy-e? Igen szeretsz, tudom, megéreztem ezt abból is, hogy Sapho féltékeny rád és nap-nap mellett hamisabb lesz . . . Egy hónapja már, hogy minden előadáson itt vagy, hogy le nem veszed a szemedet rólam s nézd, a múlt nap a tekinteted csaknem a vesztet okozta. Ez az állat csaknem összetépett!

Most közelebb lép hozzá a leány és karjába tűzi karját.

— Szeretsz ugy-e? ismétli makacsul. Vigyél hát magaddal . . . Félek, félek Saphótól!

A fiatalember arcán kifürkészhetlen mosoly fut végig, de nem válaszol. Melcy azonban újra sürgeti.

— Rabszolgád leszek, nézd nem kérek semit tőled, csak vigyél magaddal. Ez az állat előbb-utóbb megöl. Vigyél magaddal.

A férfi lassan kibontakozik karjaiból s csendesen válaszol:

— Nem.

— Te nem akarod?

— Nem.

— Elmennék messze. Uram leszel és én rabszolgád.

De a másik felkiált.

— Elhagyni a menaszériát? Soha!

— Miért?

— Mert nagy összegben fogadtam rá, hogy Sapho szét fog tépni s ezt meg kell várnom.

Kapivár.

Szalonzai Poháros Péter volt a Nagy Lajos nevelője. Mikor Lajos királylány lett, maga elé hívatta Poháros Pétert és így szólott hozzá:

— Mit kívánsz tanítasodért, Péter?

— Én neked a tudományokban erős várat adtam, eszed, ismeretid több erőt adnak mint egy vár, hát te is adj nekem egy várat.

Nagy Lajos, ugy látszik, sokalta a tandíjat, mert egy omladék várat adott Pohárosnak, de azon föltétellel, hogy azt felépíteni nem szabad.

Ez volt a sárosmegyei Maglód, mely magas szirt csucán állt s melyet a honfoglaláskor már itt találtak a magyarok. Tuhutum fia Maglót tette rá a kezét s vagy négyszáz évig birta a Maglód nemzetség. Róbert Károly azonban ostrommal vevén azt be Csák Mátétól, lerombolta.

Igy került az Poháros Péter kezeibe — de perze uradalom is volt hozzá, Poháros hát nem nagyon

18 évnél nem idősebb, 5. a leány-gimn. V. osztálya, ha a polgári iskolát jeles eredménnyel végezte a gimn. négy alsó osztályának különböző tananyagából egyszerre magánvizsgát tehet, és 6. a felsőbb női ipariskola. Életpályák pedig ezek:

1. póstamester, 2. posta- és távirat-kezelő, 3. telefon-kezelő, 4. vasúti pénztár-kezelő, 5. kereskedelmi levelező- és könyvelő stb.

A) A polgári iskolába való felvétel feltételei.

1. Beíratás f. é. szeptember 1, 2, 4 és 5-én. Megkiváncsítják keresztlevél és iskolai bizonyítvány az utolsó évről.

2. Tandíj félevenként 20 azaz husz korona, mely egyszerre és előre fizetendő. "Zegények kedvezményben részesülnek, ha kitűnő bizonyítványt mutatnak föl s a tantestületi gyűlés az írásbeli kérést pártolólág terjeszti az igazgatóság elé.

3. Beíratási díj 5 korona. Értesítő- és könyvtár illeték 1 K. 50 f., mely összegek beíratáskor fizetendők.

4. Fölvetetnek:

az I. polgáriba: akik a IV. elemi jó sikerrel elvégezték

II. " " az V. " vagy I. polg. "

III. " " a VI. " " II. " "

IV. " " a III. polgárit vagy felsőnépiskolák I. osztályát jó sikerrel elvégezték.

5. Önként érthető, hogy az elemi leányiskola csak I-IV. osztályból fog állni a zárdaiskolában.

B) A bennlakásról.

A polgári iskola, valamint az elemi iskola, bennlakással van összekötve. Bennlakókra ezen feltételek állnak fenn:

1. Orvosilag egészségesnek nyilvánítt és himlőtoltott 6 éven felüli növendék vétetik föl.

2. Teljes ellátás díja (fűtés- és világítással): havi 34 korona, mely évnegyedenként előre fizetendő. Leves, élelem áll reggel: kávéból kifíval; délelő: leves, marhahús mártással, sült vagy tészta; uzsonna: kenyér gyümölcsessel, vagy egyéb (vaj, tej stb.); vacsora: leves és főzelék hússal. Kívánatos, hogy a szülők gyermekeik időközi apróbb kiadásainak fedezésére, kisebb összeget deponáljanak, melyről pontos számadás vezetetik.

3. Tanév közben hazamenetel csak Karácsony- és Husvétkor engedtetik meg s az élelmezési valamint más díjak (zene, nyelvek) ez időre is fizetendők.

4. Betegség esetén a szülők rögtön értesítetnek. A beteg növendéket a t. növények az intézetben ápolják, jogában állván a szülőknek esetleg másként intézkedni.

5. Ruházattal, fehér- és ágyneművel s evőeszközzel a szülők látják el gyermekeiket. Részletes felvilágosítás nyerhető az intézetben.

6. Az intézetnek rendes orvosa van. Az orvosi valamint gyógyszerári költségek a szülőket terhelik.

7. Rendkívüli tantárgyak;

a) zene: zongora, cithera, cimbalom havi 7 kor. gyakorlással " 8 "

b) nyelvek: német, francia havi " 2 "

A díjak mindig előre fizetendők — óra mulasztás esetén is.

Bővebb fölvilágosítással készséggel szolgál:

Petrozsény, 1905. augusztus hó.

Az igazgatóság.

Hogy a polg. leányiskola várható jövedelme nem fogja fedezni — különösen az első években — az azzal felmerülő kiadásokat, az kétségtelen.

Erkölcsei és anyagi támogatásért az alábbi kérelemmel fordul a polg. leányiskola igazgatósága a községekhez, erkölcsi testületekhez és iparvállalatokhoz:

"A szt. Ferencz-rendi növények petrozsényi tan- és nevelőintézete egy polgári leányiskola fölállítását határozta el az 1905—906. tanévtől kezdve.

Hogy ez iskola mily életben szükséges, legjobban megmondhatnák azon szülők, kik leányaikat a felsőbb ismeretekbe beavattatni, vagy valamely életpályára kiképeztetni óhajtják. A fiúkról a kifejlődésben levő főgimnázium és az ideit tanévben megnyíló bányásziskola gondoskodik. A véletlen örvendetes találkozása, hogy a leányokról is ezt mondhatjuk ezután, a mennyiben a polgári leányiskola legjobban szem előtt tartja a gyakorlati élet követelményeit s azért méltán nevezhető az a kenyér iskolájának.

Nagy horderejű s beláthatlan kihatású kérdést oldnak meg tehát a t. Növények. — S eltekintve attól, hogy ez iskola óriási hiányt pótol, — hogy sok szülőt megment ezer aggodalomtól és sötét jövőtől; hogy nem egy lappangó tehetséget fog felszínre hozni; nem kicsinylendő azon kulturmissió sem, melyet a tanintézet — a többiek mellé soraközva — vidékünkön teljesíteni hivatva van.

Az úgy nagy horderejébe vetett bizalommal reméli azért alattirt igazgatóság, miszerint a t. czim saját hatáskörében lehetőleg anyagilag is támogatni fogja az intézetet.

Különösen is a t. községek, erkölcsi testületek, iparvállalatok tiszteletteljesen, fölkértenek, hogy bármily csekély hozzájárulással kegyeskedjenek az intézetet támogatni, hogy az megfelelőhessen nagy és nemes hivatásának.

Petrozsény, 1905. augusztus hó.

Kiváló tisztelettel:

Az igazgatóság."

KÜLÖNFÉLÉK.

— Személyi hír. Gyárfás László kolozsvári kir. főgyógyász f. hó 26-án a délelőtti vonattal Petrozsénybe érkezett s családjával kirándult a Szurduk szorosba.

— Áthelyezés. A m. kir. államvasutak igazgatósága Sebő Jenő baniczai állomásfőnököt hason minőségben Paulisra helyezte át. Nevezett tisztviselő 6 évig Petrozsényben mint októzó- és vezénylőtiszt, 4 év óta pedig Baniczán mint állomásfőnök úgy a közönség, valamint felebbvalóinak teljes megelégedésére működött s jól megérdemelt előléptetése szakértelemmel párosult pontos és buzgó szolgálatának méltó elismerése. Társadalmi életünk kedvelt és rokonszenves tagjának előmenetele széles körben kelt örömet s egyuttal távozása sajnálkozást.

— A Szent Istvánnapi nemzeti ünnepet hagyományos kegyelettel ülte meg Petrozsény közönsége. Az ünnep előestéjén számos ház ki volt világítva. A házakon s középületeken nemzeti zászlók lengtek. A róm. kath. templomban tartott isteni tiszteletre az ipartestület diszszászolójá alatt vonult fel a bányazenekar indulói mellett. Ünnepi nagymise után ugyanigy vonult a Wagner szallodához, a hol a zászlót elhelyezték.

— Az ipartestület szent Istvánnapi táncmulatsága délután 4 órakor kezdődött a Wagner szálloda szépen díszített udvarhelyiségében s este 8 órakor a nagyteremben. A tűzi játékokban igen sokan gyönyörködtek s annak sikerült rendezéséért Krausz Józsefet és Bartalics Jánost megjelenezte a közönség. A kedélyes, sikerült táncmulatság kiváló-kivirradt tartott. Péter Károly jól szervezett zenekara derekasan kitett magáért; nem különben Wagner pincesz és konyhája is. Az ipartestület pénztára javára rendezett táncmulatságon felül fizettek: Graffiusz Vilmos 3 korona, Tóth Sándor, Lövenstein N. és Zádory Károly 2—2 korona, Martina Oszkár 1.50 korona, Figuli Antal, Hornyacsok Lajos, Marek Mór, Divok Béla, Dr. Rosenberg Ignác, Szentgyörgyi Ferencz, Schwarz Vilmos, Joanovits János és Fischel Vogel 1—1 korona, Mannheim Farkas, Dunay Mihály, Grosz Jakab, Török Mór, Dalik Miklós, Marczel Géza (Zalathna) 80—80 fillér, Bányay József 50 fillér, Muszer Károly 40 fillér és Lusztig Jenő 10 fillért.

— A petrilla-deakbányai ifjúsági egyesület dalestélyel egybekötött zártkörű táncmulatsága Szt. István napján várokozáson felül jól sikerült. A petrilla-deakbányai áll. iskola tágas udvara kerté volt díszesen átalakítva s nemzeti zászlókkal díszítve. Esti 8 órakor kezdődött a hangverseny az iskola izlésesen díszített egyik tágas termében, mely szűknek bizonyult az érdeklődők befogadására. Az érdekes műsor minden pontja osztatlan tetszést aratott. A vegyes énekkar nyitotta

bánta a király föltételét, hogy nem szabad Moglód várát fölépíteni.

A Pohárosok kihaltával újra királyi kézben találjuk Moglódot. Jó Zsigmond király szeretett mindenféle pénzügyi manipulációkba becsátkozni. Kölcsönöket szedgetett fel, jószágokat csereberélt, úgy, hogy valamit ráfizessenek.

Pénzes ember volt akkoriban Kapy András, kamarai gróf; ezzel trafikált Zsigmond király. Kapy hat uradalmat és három várat adott a maglódiért s még tetejébe egy rakás pénzt is.

A dűledék várat nyomban elkezdte építeni s 1412. készen is lett, két szép toronnyal megnagyobbodva, hatalmas bástyaival büszkén tekintve le a mélységbe. Hiteles számadás maradt fel az építésről.

A kőműves-mester fizetése havonként 1 kurta forint (49¹/₂ váltó krajczár) volt.

A pallérnak naponta 2 magyar pénz és egy kanna bor járt ki.

Egy legénynek naponta 1 magyar pénz és félkanna bor.

Két inasnak együtt naponta 1 magyar pénz és félkanna bor.

Ez volt a munkások fizetése kik közt, úgy látszik, nagy a rangfokozat. Summa summarum belekerült a vár 212 magyar forintba. (Ma egy millió is kevés volna.) Terményekben és italokban ellenben elfogyott 165 göncezi hordó bor, 7800 hordó mész és 9000 tojás, a mit a mész közé keverték. (Öröm volt akkor építkezni.)

Az új várat nem hagyták meg többé Maglódnak a hiu Kapiak, hanem magokról nevezték "Kapivárnak" s viszont magukat várúkról nevezték kapivári Kapyak-

nak, elhagyván az eddig használt "tény-kapronczai és kókai" praedikátumot.

Békében éltek szép várukban, hatalmas uradalmukból nagyban pénzelve; migmeg Mátyás királyt magukra haragították azzal, hogy a Kázmér herceg behozatalába befolytak.

Mátyás Szapolyai Imrét küldé a vár ellen, meg hagyva annak:

— Kő kővön ne maradjon. A vár fundusát is soval kell bevetni.

Szigoru parancsot kaptak a szomszéd megyék, hogy Kapivár elfoglalásában segítsék Szapolyait.

Szepegett bent az ostromlott várban a két Kapy: Andrásnak fiai János és Gerő. Tanakodtak, buslakodtak mitévők legyenek.

Végre az az ötlete támadt Jánosnak:

— Küldjünk fel egy zsák kincset a királynak Budára. A legszebb paripánk hátán. Sok ritka ékszerünk van. Hátha meglágyítja a király szívét.

— Jól van, küldjünk fel.

Nyomban el is kezdte varni selyemszövetből a zsákot a szép Kapy Jánosné Berzevics Anna. De a mint kiszabta a formáit, hol az egyik, hol a másik Kapy oda lopózkodék varrőasztalához s mindig elnyirt a szövetből egy-egy darabot, úgy, hogy olyan kicsi lett a zsák a végén, hogy szinte zacskónak is beillett.

— Már most, hogy fog ez a ló hátán meglenni. Leecsuszik, meg nem állhat.

— Valami kisebb lovat kell szerezni.

Hire járt, hogy Lipőczon a Keczerék istállójában van egy törpe lovacska, valóságos természetjátéka, nem nagyobb mint egy kecske; sokkal olcsóbb mégis egy

kis lovat szerezni a kis zsákhöz, mint egy nagy zsákot küldeni nagy lovon.

A kis lovat megvették Keczeről s két csatlós, két követ, Baltai Orbán és Nagy Balázs, elindult Budára a kincses zsákkal.

Király elejébe kérezkedvén, kérték Kapynek nevében kegyelmét s a vár megkímélését, mire kiszórták a kincseket az asztalra.

A király mogorva volt (mert a kis fia János herceg betegesen feküdt) s bosszankodó hangon, homlokát összeránczolva, mondá az ajándék láttára:

— Takarodjatok! Nekem nem az alattvalóim kincseire, hanem a hűségökre van szükségem.

S ezzel visszavittette velők a kincseket, elkergette színe elől.

Ott künn a várpalota udvarán tanácskozni kezdtek Baltai uraimék. Az udvariaktól íziben megtudták a János herceg betegségét. Mind arról fecsegték, a főurak a termekben, a szolgák a folyosókon, a katonák az őrhelyeken: hogy a kis herceg már negyednapja nem evett s hogy már két napja nem látni a mosolyát. Pedig, ha már a beteg gyermek nem mosolyog, az annak a jele, hogy rajta van már a halál árnyéka.

Nem mosolyog... nem örül semminek — tűnődék magában Baltai uram: hátha elvinnék neki ajándékba ezt a lovacskát. Lehetetlen, hogy a gyerek meg ne örüljön neki.

Bekérezkedtek a beteg lakosztályába, a hol velencei orvosok sűrűgtek-forogtak. Megértette magát a kegyelme Nagy Balázs uram, hogy ime egy törpe lovacskával kívánnának kedveskedni a hercegnek.

Az orvos kapva-kapott az ajánlaton. Jó gyógyszer

meg a dalestélyt a „Hymnus” eléneklésével, melyet a közönség állva hallgatott. Nők és férfiak ötvenen énekeltek négyhangra Pákh Mihály ügyes vezetése mellett. A többi énekszámokat, u. m.: „Nép dalok”-at, és záradékul a „Szózat”-ot szünni nem akaró tetszés nyilváníttal honoralták s az éljenzésből különösen kijutott Pákh Mihálynak, ki az énekkart oly rövid idő alatt betanította négyszólamu énekekre. Bácsy Frigyes magas szárnyalású „Szent István koronája” című alkalmi költeményét ügyesen szavalta Loy Mariska, továbbá: „A szabadság fája” című költeményét Mauksch Róza, kiket szünni nem akaró tapssal honorált a közönség. Ugyancsak Bácsy Frigyes ismertette s méltatta a nemzeti ünnepet osztatlan elismerés mellett. Nagy tetszést aratott „A baleset” című dialóg Császár János és ügyes partnere által előadva. A Salgótarjáni Községbánya R.-Társulat kitűnő zenekarának kiváló tagjai: Kubata Béla (karmester), Hög Károly, Hinkl Gusztáv, Tauch József, Ott Mátyás, Barta Gottlieb és Santner János által remekül előadott: „Nyitány”, „Ária” a Puritánok dalműből, és „Magyar egyveleg” valósággal elragadta a hallgatóságot. Hangverseny után kezdődött a táncz, melynek a piros-hajnal vetett véget. A tánczenét is a bányazenekar szolgáltatta. Említenünk sem kell, hogy kifogástalanul. Az ifjusági egyesületnek ez volt a bemutatkozása, mely ugy érkölsileg, mint anyagilag fényesen sikerült.

— **A petrozsényi gimnázium internátusa felépült.** Kényelmes világos és a legmagasabb igényeknek megfelelő háló, mosdó és tanterem várják az ifjakat, kik tisztességes ellátás és szakférfiak felügyelete alatt lesznek. A beiratások már most eszközölhetők. Az internátusban teljes ellátás havonként 36 korona. Az internátusba központi fűtés és acetylen világítás van bevezetve.

— **Az aninoszai társulati elemi és ismétlő iskolában** a beiratások lesznek a Bányagazgatóság rendeletéből szeptember 1.—3.-án. A tanítások pedig mind a három tanteremben 4.-én fognak kezdődni.

— **A petrozsényi bányaiparosok** sikerült táncmulatságot rendeztek szent István napján a Tutte-féle kerkhelyiségben világpostával, konfektival — harczal és tűzi játékkal egybekötve. A zártkörű táncvigalom d. u. 3 órakor kezdődött s a szépen díszített kerkhelyiségben kedélyesen folyt éjjeli 11 óráig, amidőn a tágas terembe vonultak a tánczosok s kiválóan kivirradtga táncoltak. A zenét a bányatársulat kitűnő zenekara szolgáltatta teljes melegegedésre. A tűzijáték pompásan sikerült. A tágashelyiség megtelt a mulatókkal, oly élénk részvét nyilvánult a mulatság iránt, mely a kath. kör javára is szép jövedelmet hajtott. Felül fizetések: Lillenthal B. 80 fillér, Boldizsár Miklós 60 fillér, Vitmájér Károly 1. 60 fillér, Schenk Antal 60 fillér, Broj József, 30 fillér, Dára 2 korona, Almási Árpád 30 fillér, Nagy Ferencz 60 fillér, Sándor Géza 40 fillér, Spitszer Ferencz 1 korona,

az öröm. Bevitték a kis a fekete lovat a beteg hálószobájába.

A mint Jánoska oda pillantott a lóra, legott felült az ágyában.

— Rá akarok ülni — mondá s elkezdett neki a kezével integetni. — Ne csina, ne! — Kaczagott, tapsolt s életpir ömlött el penészszinű fonnyadt orcáin.

Nyomban szaladtak jelentéssel a királyhoz: hogy a kis herceg nem hal meg, már nevet is.

Megörült a király s egy csöppet sem volt már ellenére, hogy a Kapyak ajándékát: a pony lovacskát mégis elfogadják.

De a kitől Mátyás szívességet fogad el, annak ő maga is viszonzozza. Nyomban visszahitta Szapolyai Imrét Kapivára alól s a Kapyak békében éltek ezután szép fészükben, míg az 1715. évi országgyűlés egyik cikkelye (mely sok várnak lett megölő betűje), Kapivárát is el nem septe a fenséges csucs tetejéről.

A várak tömeges elpusztítását rendelte el a törvény, s ez alól nem volt menekülés . . .

Azaz, . . . hiszen magyarok vagyunk, s a törvény kijátszása virtus számba megy — a törvény megvolt, az igaz, de megvolt, mint mindig, a hátsó ajtó is, alkalmas a kibúvára.

Hatalmas urak ráfogták a váraikra, hogy azok kastélyok s a kastélyok maradhatnak, míg ellenben a gyengébbek kastélyaira ráfogták, hogy azok várak és a várak széthányattak.

Kapivár akkor éppen egy gyámoltalan özvegy asszony, Kapy Gáborné, Gergelaky Éváé volt, ennél fogva elérte a törvény keze.

M. K.

Toth József 60 fillér, Wagner Károlyné 80 fillér, Jekkel I. 60 fillér, Skovrán Ákos 1. 60 fillér, Timár István 40 fillér, Schenk János 1. 40 fillér, Barany Mihály 80 fillér.

— **Megszökött tanító.** Mult számunkban adtunk hírt arról a brutális vérengzésről, melyet Bócsa János petrozsényi gör. kel. felekezeti tanító elkövetett. Jeleztük, hogy ifj. Rosenberg Salamonon kaszával ejtett életveszélyes testi sértés miatt a petrozsényi csendőrség a nevezett tanítót letartoztatta. Lapunk zártakor ez volt a tényállás. Tekintettel azonban arra, hogy Bócsának állandó lakása s hivatali állása van, a nyomozat befejeztével a csendőrség mult szombaton szabadlábra helyezte. Bócsának azonban egyéb dolgai is vannak, melyekért a büntetőbírósa előtt kellene számolnia. Értésülésünk szerint testisértés, személyes szabadság megsértése s egyéb ily természetű tényekért vád- és büntetés halása alatt áll. Ezekhez járult most az előző héten elkövetett vérengzés, továbbá, hogy ingatlanait a bíróság elárvereztette. Mindezt oly súlylyal nehezédett rá, hogy szökésben keresett menekülést. Hétfőn, f. hó 21-én butorait fivéréhez elszállította s még az nap ne-jével együtt Romániába szökött. Hétfőn délután több kiránduló látta őket a szurduki uton román területen amint gyalog haladtak Tírgu-Jiu felé. E szerint Bócsa János befejezte nálunk meglehetősen kalandos élete pályafutását s valószínűleg, mint a magyarok által üldözött mártír új otthonát talál s még boldogul is Romániában és itt a büntető igazságszolgáltatás elől megszabadult, mert Romániában, ahol annyi gonosztevő talál azilumot, ő is biztos menhelyen van. Megemlítjük, hogy ifju Rosenbrég Salamon életben maradása, felgyógyulása orvosai véleménye szerint biztosítottak tekinthető.

— **A bicska.** Műveletlen emberek veszedelmes szokása, különösen itt a Zsilvölgyben, hogy ha összeszólalkoznak, mindjárt bicskát rántanak. Ezt tette Schneider János müncheni illetőségű napszámos is, aki f. hó 21-én Dilzsán minden érthető ok nélkül zsebkésével mellbe szurta Strasineczky József bányamunkást, akivel összeszólalkozott. A sérülés életveszélyes. A vizsgálatot Jancs Ferencz szolgabíró ejtette meg a helyszínen a járásorvos közbenjötével, aki konstátálta, hogy a sérült életben maradásához kevés remény van. Az esetet feljelentették a dévai kir. ügyészségnek.

— **Vízbe fullt Popovics Péter** petrozsényi bányamunkásnak Aurél nevű 3 éves fia. Folyó hó 22-én ebéd után elálmósodott Popovics Péterné s lepihent, míg kis fia mellette a konyhában játszadozott. Pár negyedóraig aludhatott az anya s midőn felébredt, rémülve látta, hogy a kisgyermek fejjel lefelé a vízzel telt dézsában van. Velőrázó sikoltozással odarohant, hirtelen kikapta kedves gyermekét a dézsából, de az már akkor halva volt. Míg az anya aludt, a kis gyermek belebukott a cseberbe s belefullt. Az orvos-rendőri vizsgálat a tényállást fentiekben állapította meg s az esetet a szolgabírósa bejelentette a kir. ügyészségnek s amennyiben vétkes gondatlanság esete forog fenn, az anya felelősségre vonatik.

— **Elített betörők.** Említettük annak idején, hogy a Weisz Rezső kereskedésbe betörték s készpénzt és ruhaárakat elloptak. A helybeli csendőrség s rendőrség erőlyes puhatolása nyomra vezetett s a tetteseket átadták a dévai kir. ügyészségnek. Ebben az ügyben f. hó 24-én volt a főtárgyalás és a kinyomozott tényállás, valamint tettesek beismerése alapján a dévai kir. törvényszék Bethlen János petrozsényi lakatos tanonczot 7 havi fogház büntetésre ítélte, a ki ellen az is beigazolást nyert, hogy az ipartestület pecsétjét ő lopta el s azzal a saját nevére munkakönyvet hamisított. Bogdán János petrozsényi kocsisra 6 havi fogház büntetést szabott a törvényszék; ellenben Szedlacsék János, Popa Milán, Popa Maximán és Derobán Imre petrozsényi lakosokat felmentette s nyomban szabadlábra helyezte, mint, hogy ezeket a tettesek ártatlanul vádolták bűnrészességgel.

— **Hajmeresztő kegyetlenség.** Borzasztó eset hírért hozták a hátszegi vásárról érkezett utasok. A felháborító eset a következő: két magyarországi, valószínűleg bánáti marhakupecz haladt szekeren az ország uton. Három utas felkérdezett a szekérükre s együtt haladtak tovább. Csütörtökön délelőtt Totesd közelében a kocsi ut melletti árokban találták a két marhakereskedőt, mindkettőnek a szeméi kivánnak szurva, nyelvük ki van vágva, karjaik összetörve. A szerencsétlenek élnek, de se beszélni, se inni nem bírnak s így csak azt állapíthatta meg a csendőri nyomozat, hogy az ismeretlen

gonosztevők a két ismeretlen embert kirabolták, irományaikat is elvéve, kegyetlenül megcsontították az árokba dobták s a kocsival elhajtottak.

Szurdukban a Bozsits-féle vendéglőt Káló Jenő vette bérbe, aki a kiránduló közönség étel- s italigényeinek kielégítéséről ismert előzéknységével s jutányos árak mellett gondoskodik. Kényelmesen berendezett vendégszobák is rendelkezésre állnak. Eddig az volt a panasz, hogy a közönség ételt s italt nem kaphatott Szurdukban. Most már erre a panaszra sincsen ok.

A közönség köréből.

A szárnyasok behozatala.

Az élelmi szerek drágasága miatt panaszkodik Petrozsény lakossága. És nem ok nélkül. A hus hallatlanul drága, de különösen a szárnyasok drágasága ellen indokolt a panasz, mert ezen lehetne segíteni.

Tudvalevőleg a szárnyasokat Romániából importálják Petrozsénybe és az egész Zsilvölgybe. Eddig a Szurduk-szoroson, kocsihoz hozták hozzáuk az aprószágot s tűrhető, mondhatni olcsóáron beszerezhetette a fogyasztó közönség a szükségletét. Most a vulkáni belépő állomásnál szabad csak szárnyasokat behozni. És, mert ott csak lóval lehet közlekedni és roppant kerülővel, tehát ketrecekben s zsákokban lóháton hozott s agyon kintzett baromfit kénytelenítettünk két-háromszoros áron megvenni.

És ez mind azért van, mert a szurduki uton nem hozhatják hozzáuk a szárnyasokat.

Úgy tudom, hogy Petrozsény község képviselő-testülete egyik emlékiratában a vulkáni vámhivatalnak s belépő állomásnak Szurdukba helyezését kérelmezte, hol a hivatalok elhelyezésére sokkal megfelelőbb kincstári épület áll rendelkezésre, mint Vulkánban. Az emlékiratot meggyőző indoklással pártolólág terjesztette fel a vármegye közigazgatási bizottsága a pénzügyminiszteriumhoz. Ott megfeneklett az ügy. Addig is azonban, míg érdemleges intézkedés történne annyi meglehetne tenni, hogy a vulkáni állatorvos hetenként kétszer egy-két órára Szurdukba lejöjjön s a behozandó szárnyasokat megvizsgálja. Minthogy csak azért kell azokat a vulkáni szoroson behozni, mert ott van az állatorvos. A szállítók örömet megfizetnek az állatorvos kiszállási költségét.

Avagy meg lehetne bízni a járási állatorvost, hogy hetenként kétszer, meghatározott időben a behozandó szárnyasokat vizsgálja meg. Így lehetne segíteni a szárnyasok hallatlan drágaságán. Azt hiszem, hogy a fogyasztó közönség, annyi ezer ember érdeke előbbre való, mint a belépő állomás állatorvosának a kényelme, vagy az előíráshoz való merev ragaszkodás. És ezen a jogos panaszon talán a közigazgatási hatóság is segíthetne. Igazán nem érthető, hogy a közönség érdeke háttérbe szorul kicsinyes alakiságok, vagy egyéni tekintetek mellett.

Kérem az illetékes hatóságot, hogy általom kifejezve annyi ezer ember, panaszát vegye figyelembe s intézkedjék.

Egy fogyasztó.

Szerkesztői üzenet.

Válasz czim alatt beküldött ezik a nyilttér-rovatban s ott is az azért felelősséget vállaló aláírásával volna közölhető, amennyiben indokolatlanul személyeskedik a cikkírójával, de hogy miért, azt nem említi, se a tárgyhoz nem szól. Nem csafolja, nem kifogásolja a kérdéses cikkben ismertetett tényállást s így közlésének indoka sincs. Közérdekű ügyekben lapunk az eltérő vélemények nyilvánítására készséggel tért nyit, de indokolatlan személyeskedésnek nem.

NYILTTER).

Bucsuzás.

Paulisra áthelyeztetvén, mindazoktól, akiktől — őszinte sajnálatunkra — személyesen el nem bucsuzhattunk; nóm nevében is ezuton bucsuzom.

Banicza, 1905. augusztus 25.

Sebő Jenő,

máv. áll. főnök.

*) E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Felelős szerkesztő: Zádory Károly.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Eladó ház.

A Mátyás-utcában levő több szobából, esetleg 2 lakóra is berendezett uri lakás a hozzá tartozó melléképületekkel eladó.

Értekezhetni :

Tassy Lajos,

építésszel.

Hirdetéseket mérsékelt áron elfogad

e lap kiadóhivatala.

Eladó.

Költözködés miatt egy jó karban levő jó hangu zongora sürgősen olcsó árban eladó Banicán.

Sebő Jenő,

áll. főnöknél.

Értesítés.

Van szerencsém a helybeni nagyérdemű közönségnek b. tudomására juttatni, hogy az EMKE szállodában bármely időben és bárhová előnyös ár mellett elegáns kocsit kapható.

Petrozsény, 1905. aug. hó.

1—3

Herz Mór,

szálloda-tulajdonos.

Értesítés.

Iskolai tanulókat teljes ellátásra jutányos áron elfogad

őzv. Groszék Nándorné
Petrozsény, Főutca.

1—3

Értesítés.

Zongora hangolás és javításokat jutányos díj mellett elvállal, továbbá hegedű privát órákat ad és ezimbalmot hangol lelkiismeretesen,

Simon A. Rudolf,
Vulkán.

„Egy a vegyeskereskedésben jártas ügyes fiatal

kereskedő-segéd

azonnali felvételre jelentkezék.”

Puj, 1905. aug. 16-án.

Tisztelettel :
Papp Árpád
v. kereskedő.

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta tennálló **papirkereskedésemet** ezen szakba vágó czikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégitem. **Tanszerek, rajz- és íróeszközök** nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig : **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb. kereskedésemben jutányos árban kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultura tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdát** állítottam, majd hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével szolgáljam a hazafias törekvést. A kezdet nehézségeivel küzdve anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmeszebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek kielégítését szem előtt tartva

könyvkötészetet rendeztem be s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Tisztelettel :
FIGULI ANTAL.

A Pesti Napló új karácsonyi ajándéka

Modern Magyar Festőművészek

a czíme új kiadványunknak, melyet 1905. évi karácsonyi ajándéku szántunk t. előfizetőinknek.

Ez új ajándékművünk, noha folytatása és kiegészítő része lesz a „**Magyar Festőművészet Album**”-nak, mégis mint teljesen önálló mű gyönyörű foglalatja lesz a modern magyar festőművészet remekeinek.

Eddigi karácsonyi ajándékaink is a **magyar irodalmat és magyar művészetet** szolgálták, nagyszabású és nagyértékű diszművek **százazernyi példányaival** terjesztve el a magyar **költészet és festőművészet** nagyjainak alkotásait. A remekművek e diszes sorozatát folytatja most a „Pesti Napló” új és minden eddigi ajándékát tulszárnyaló diszművel : a **Modern Magyar Festőművészek**-kel.

Ötven nagyszabású festményt szemeltünk ki a modern magyar festők alkotásaiból, nagyrészt mesteri kivitelű műlapokon és **gyönyörű, több színnyomású képekben**.

Ezenkívül be fogjuk mutatni e műben **jelesebb festőink** vonzóan megírt **életrajzát**. A szöveget, a mely a modern magyar festőművészet történelmét fogja tárgyalni, elsőrendű esztétikusaink könnyed előadásában, színes képek és rajzok fogják tarkítani. Albumunk külső formájában is követni fogja eddigi törekvéseinket és a magyar **könyvkötőiparművészet** újabb alkotása lesz.

Ezt az új, páratlan diszú ajándékunkat megkapja karácsonyra állandó előfizetőinkön kívül minden új előfizető is, aki mostantól kezdve egy évre **megszakítás nélkül** a Pesti Naplóra előfizet. Az előfizetés fél- és negyedévenként, sőt havonta is eszközölhető.

Előfizetési ár : 1 évre 28 kor., 1/2 évre 14 kor., 1/4 évre 7 kor., 1 óra 2 kor. 40 fillér. — Mutatványszámot szívesen küldünk.

Tisztelettel : a „**Pesti Napló**” kiadóhivatala.